

Missie

Het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies is een nationaal en internationaal expertisecentrum voor interdisciplinair onderzoek naar het verloop en karakter van oorlogen, genocide en andere vormen van massaal geweld. Het onderzoek richt zich in het bijzonder op conflicten waar Nederland of, breder, Europa bij betrokken is geweest, waaronder de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust, met inbegrip van hun maatschappelijke uitwerking op langere termijn. Tegelijk beheert het NIOD archieven en collecties en vervult het een markante en actieve publieke functie, met name op het terrein van toegepast onderzoek, kennisdisseminatie, publieke dienstverlening en wetenschappelijk onderwijs. Met deze unieke combinatie van activiteiten wil het instituut een bijdrage leveren aan het begrijpen van de wereld, nu en in het recente verleden.

Totstandkoming en historische ontwikkelingen

Het NIOD is op 8 mei 1945 opgericht als centrum voor onderzoek en documentatie betreffende de geschiedenis van het Nederland en zijn koloniën in de jaren 1940-1945. Als Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RvO, later RIOD) viel het rechtstreeks onder het Ministerie van Onderwijs. In 1999 werd het als Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) onderdeel van de KNAW. In december 2010 fuseerde het NIOD met het Centrum voor Holocaust- en Genocidestudies, dat in 2002 was opgericht door het Ministerie van VWS, het NIOD en de Universiteit van Amsterdam, als uitvloeisel van de *Declaration of the Stockholm International Forum on the Holocaust*. In het kader van de toen gemaakte afspraken verzorgt het NIOD ook onderwijs aan de universiteiten van Amsterdam, Rotterdam, Leiden en Utrecht.

Sedert het einde van de jaren negentig heeft het instituut zijn oorspronkelijke werkveld – de Tweede Wereldoorlog – aanzienlijk verbreed. Deze verbreding vormde enerzijds een antwoord op actuele maatschappelijke vragen en politiek-historische kwesties, zoals het rechtsherstel na de Tweede Wereldoorlog en – meer recentelijk – het geweld tijdens de dekolonisatie van Indonesië, en anderzijds op het

grootschalige geweld in de jaren negentig, zoals de oorlog in voormalig Joegoslavië en de genocide in Rwanda. Deze ontwikkeling heeft ook gestalte gekregen in een aantal succesvolle programma's als *Legacies of Collaboration*, *Five Centuries of Labour Camps* en *Transitional Justice in Historical Perspective*.

Deze bredere oriëntatie is zichtbaar in de twee programma-lijnen *Oorlog & Samenleving* en *Genocidestudies*. Deze delen een aantal terugkerende thema's, waaronder ouderschap, regime-wisseling, gedrag en ervaringen, *transitional justice* en herinnering. Deze gemeenschappelijke thema's vormen de uitdrukking van de ambitie op comparatieve en multidisciplinaire wijze onderzoek te doen naar oorzaken, verloop, karakter en nasleep van uiteenlopende vormen van massaal geweld.

De verbreding van het werkterrein heeft zich niet beperkt tot het onderzoek, maar heeft zich ook voorgedaan op het terrein van collecties en diensten. Hier is het met name de digitalisering die als een katalysator heeft gewerkt, waardoor het NIOD is uitgegroeid tot een nationale en internationale hub, als penvoerder van twee grote digitale infrastructuren.

Rol en meerwaarde

Als onderzoeksinstituut, kenniscentrum én collectiehoudende instelling neemt het NIOD – juist door de combinatie van rollen – in meer dan een opzicht een unieke positie in, zowel nationaal als internationaal.

Als **onderzoeksinstituut** houdt het NIOD zich bezig met zowel met fundamenteel, als maatschappelijk of toegepast onderzoek, waarbij het laatste moet worden begrepen als wetenschappelijk onderzoek dat voortkomt uit concrete maatschappelijke vragen en waarvan de uitkomsten (mede) op de samenleving zijn gericht. Hierbij zij nadrukkelijk opgemerkt dat het NIOD fundamenteel en maatschappelijk onderzoek niet als tegengesteld ziet; integendeel, het NIOD streeft nadrukkelijk naar een wederzijdse bevruchting van beide oriëntaties. Een goed voorbeeld van maatschappelijk onderzoek met een uitgesproken innoverend karakter is het

Deelnemers Network Oorlogsbronnen

De figuur biedt een overzicht van de deelnemers (peildatum april 2018) aan de digitale infrastructuur Network Oorlogsbronnen (NOB), waarvan het NIOD penvoerder en uitvoerder is. De infrastructuur is ingericht voor professionals, maar zal de komende jaren verder worden uitgebreid en geschikt worden gemaakt voor diverse groepen gebruikers.

grote, lopende internationale onderzoeksprogramma over de Dekolonisatie van Nederlands-Indië.

Als **collectiehoudende instelling**, met een grote gespecialiseerde bibliotheek, een beeldbank met een collectie van 165.000 foto's en een unieke verzameling van meer dan 400 archieven en collecties over personen, instanties en gebeurtenissen op het terrein van de Tweede Wereldoorlog, vervult het NIOD niet alleen een rol als centrum van onderzoek en informatie voor onderzoekers, studenten, journalisten en geïnteresseerden, maar ook als **kenniscentrum**: als collectiespecialisten bedienen NIOD-medewerkers een breed publiek van onderzoekers, media, instellingen en geïnteresseerde particulieren. De laatste jaren bedroeg het aantal bezoeken aan de studiezaal ca. 4000, ongeveer evenveel als het aantal schriftelijk (inhoudelijke) informatieverzoeken.

De verschillende rollen van het NIOD komen samen in het penvoerderschap van twee grote **digitale infrastructuren**: de European Holocaust Research Infrastructure (EHRI), een groot *Horizon 2020* project waarin meer dan twintig internationale instellingen, waaronder Yad Vashem, het United States Holocaust Memorial Museum, het Bundesarchiv en het Institut für Zeitgeschichte, samenwerken, en het Netwerk Oorlogsbronnen (NOB), dat toegang biedt tot de collecties van nu al zeventig archieven, musea en andere erfgoedinstellingen in Nederland.

De goede reputatie van het NIOD, in termen van expertise, **onafhankelijkheid**, kwaliteit en productiviteit, blijkt uit het herhaalde beroep dat de regering en andere overheden, NGOs en academische alsmede maatschappelijke organisaties en instellingen, op het NIOD doen. Dat heeft geleid tot onderzoeksprojecten zoals Srebrenica (1996-2002, 2016), de NIOD-Aegis Kigali samenwerking (2013-2019), Dekolonisatie, oorlog en geweld in Indonesië 1945-1950 (2017-2021, met NIMH en KITLV), Erfpachtonderzoek en rechtsherstel in Amsterdam (2011-2013) en Rotterdam (lopend), het Rode Kruis (2013-2017). In de loop van 2018 zal het NIOD op verzoek van het ministerie van OCW overgaan tot oprichting van een expertisecentrum Restitutie Cultuuroederen en Tweede Wereldoorlog.

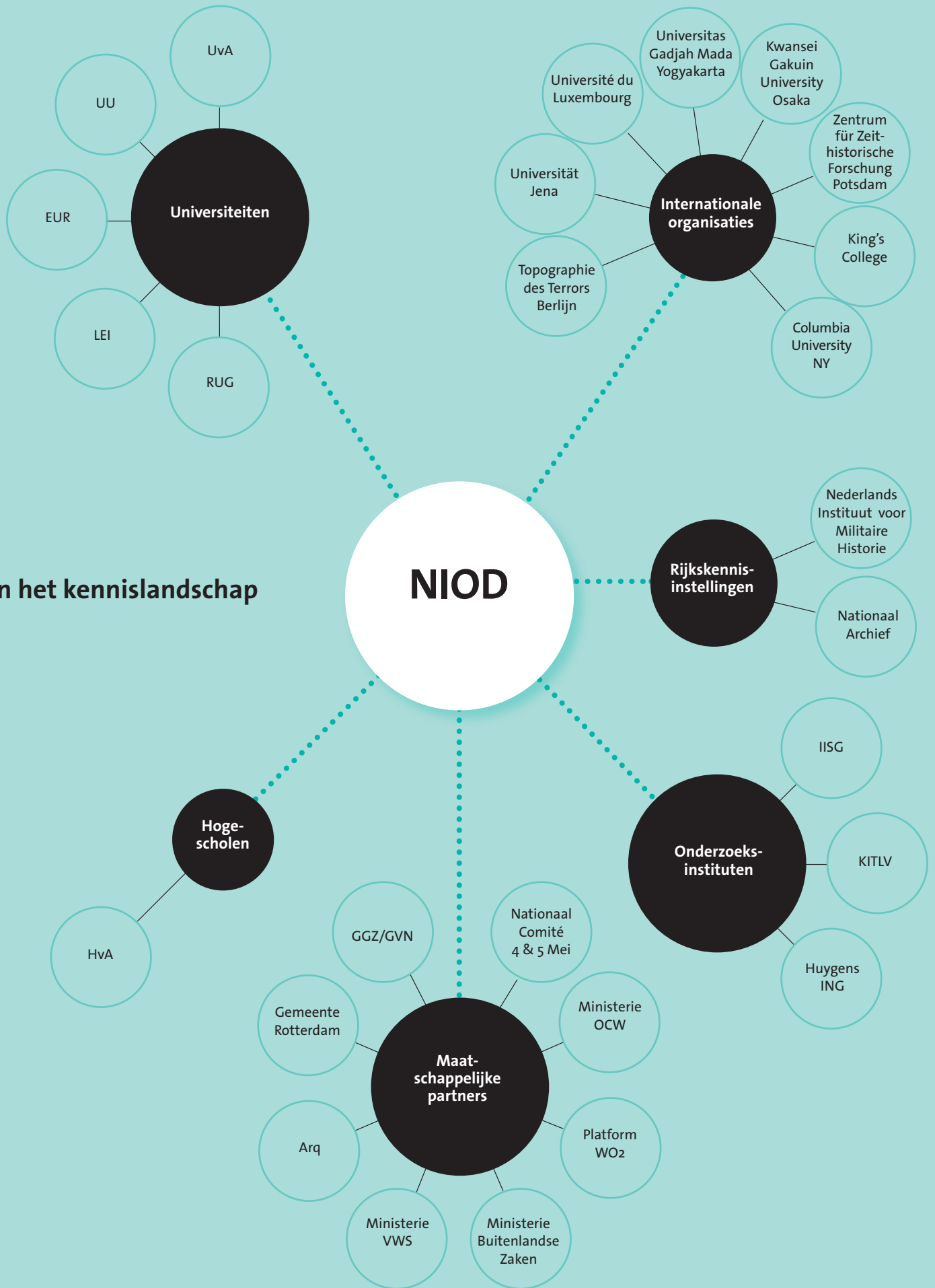
Het samengaan van kwalitatief hoogstaand en **maatschappelijk relevant onderzoek** op het terrein van de studie van massaal geweld en genocide, met een zichtbare rol als nationaal kenniscentrum annex archief voor de Tweede Wereldoorlog, weerspiegelt zich zowel in de wetenschappelijke output als in de maatschappelijke impact van de NIOD-activiteiten. Veelzeggend in dit verband is de responsanalyse die in het kader van de onderzoeksvisite in 2018 is gemaakt om de maatschappelijke impact van tien gezichtsbepalende studies uit de jaren 2012-2017 te laten zien. Uit deze analyse blijkt dat deze publicaties terug te vinden waren op 601 verschillende websites, die tezamen een zeer grote maatschappelijke diversiteit weerspiegelen, van gedrukte media en RTV via academische en 'gewone' individuele bloggers tot verenigingen en NGO's in binnen- en buitenland, maar ook historische verenigingen en herinneringscentra.

Positie in het kennis- en maatschappelijke landschap

De verschillende rollen die het NIOD vervult, vergt een permanente inspanning om op de relevante terreinen niet alleen zichtbaar, maar ook actief en bij voorkeur toonaangevend te zijn.

In het kader van het *onderzoek* streeft het NIOD naar een nauwe *productieve* samenwerking met universiteiten en andere wetenschappelijke instellingen – productief in de zin dat het gaat om samenwerking in onderzoeksprojecten, gezamenlijke publicaties, promotietrajecten en onderwijs. Dat zelfde geldt voor de samenwerking met *collectiehoudende instellingen* in binnen- en buitenland, waarbij het in de eerste plaats gaat om thematische infrastructuren. Wat betreft de rol als *kenniscentrum* kan worden voortgebouwd op de positie die het NIOD van oudsher inneemt en enige jaren geleden is bevestigd in de aanwijzing als spilorganisatie op het domein 'Kennis' binnen het nationale Platform Herinnering Tweede Wereldoorlog, de koepelorganisatie van vrijwel alle herinneringscentra, thematische musea en andere organisaties op dit terrein in Nederland.

In het kennislandschap

● de grootte van de zwarte cirkel geeft de intensiteit van samenwerking aan

Samenwerking in het wetenschappelijke domein in Nederland vindt plaats door middel van:

- Leerstoelen van medewerkers aan de Universiteit van Amsterdam (4), Utrecht (1) en de Erasmus Universiteit (1); een aantal nieuwe verbintenissen is in de maak;
- (Co)supervisie van promovendi - aan universiteiten en het NIOD zelf, maar ook externe promovendi – niet alleen bovengenoemde universiteiten, maar ook onder andere Groningen, Vrije Universiteit, Universiteit Maastricht, Rijksuniversiteit Gent, Münster en Göttingen;
- Samenwerkingsprojecten met andere onderzoeksinstituten: sedert 2015 onder meer met het KITLV (NWO-programma Vigilanten; Dekolonisatieonderzoek), Huygens-ING (TRIADO), Nederlands Instituut voor Militaire Historie (Dekolonisatieonderzoek), IISG (NWO-project Labour Camps), Arq Kenniscentrum Oorlog, Vervolging en Geweld (diverse kleinere projecten), Duitsland Instituut Amsterdam (diverse kleinere projecten)
- Verzorging van de Engelstalige Masteropleiding Holocaust & Genocide Studies aan de Universiteit van Amsterdam;
- Bachelor- en mastercursussen aan de Universiteit van Amsterdam, EUR, Leiden en Utrecht;

Wat de buitenlandse universiteiten en instellingen betreft bestaan er momenteel productieve samenwerkingsverbanden (onderzoeksprogramma's en -projecten, seminars, summerschools, conferenties, publicaties) met meer dan twintig instellingen in Europa, de VS, Australië en Azië. Enkele voorbeelden: King's College London, Columbia University (New York), Kwansai Gakuin University (Osaka) Universitas Gadjah Mada (Yogyakarta) en het Zentrum für Zeithistorische Forschung Potsdam.

Het NIOD werkt voorts als penvoerder c.q. hoofduitvoerder actief samen in EHRI- en NOB-verband met ruim 20 buitenlandse instellingen in het geval van EHRI, en momenteel 70 voor NOB. Het NIOD speelt bovendien een actieve rol in *Parthenos*, het Europees netwerk voor *Heritage E-research*.

Als erfgoedinstelling werkt het NIOD in verschillende projecten samen met de toonaangevende zusterinstellingen, zoals het Nationaal Archief, Koninklijke Bibliotheek, IISG, Gemeentearchief Amsterdam en Beeld & Geluid. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om gezamenlijke tentoonstellingen en onderzoeks- en ontsluitingsprojecten. Een goed voorbeeld hiervan is TRIADO, een project van NOB, NIOD, Huygens ING en het Nationaal Archief, waarin wordt verkend hoe het *Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging* (CABR) kan worden ontsloten en maximaal voor onderzoek geschikt kan worden gemaakt.

Het NIOD is ten slotte ook ingebed in het landschap van instellingen die zich bezig houden met de geschiedenis, herinnering en herdenking van de Tweede Wereldoorlog in Nederland en elders in en buiten Europa. In Nederland zijn deze relaties geïnstitutionaliseerd in de netwerkorganisatie het Platform WO2, waarin naast het NIOD de Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45, Oorlogsgravenstichting, Liberation Route Europe, NOB en het Nationaal Comité 4 en 5 mei samenwerken. Daarnaast zijn er veel bilaterale samenwerkingsprojecten met uiteenlopende instellingen en organisaties in Nederland en daarbuiten, waaronder Westerbork en het Joods Cultureel Kwartier, en voormalige kampen in België, Polen en Nedersaksen.

Vooruitblik en strategie

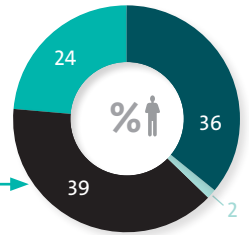
Het beleid van het NIOD voor de middellange termijn is erop gericht de unieke positie van het NIOD productief en vitaal te houden. Om dat te bereiken, zijn zowel generieke als toegerichte beleidslijnen en -doelen geformuleerd.

Tot de belangrijkste generieke beleidslijnen en -doelen behoren:

- Uitbreiding fondsenwerving in de derde geldstroom t.b.v. fundamenteel en toegepast onderzoek naar (de gevolgen van) oorlog en massaal geweld, waar mogelijk in samenwerking met Europese partners;

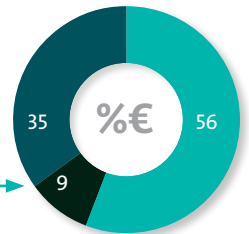
Opbouw staf fte in 2016

Wetenschappelijk personeel	19,2	
PhD students en postdocs/tijdelijke onderzoekers	0,8	
Ondersteunend wetenschappelijk en technisch personeel	20,8	
Ondersteunend en beheerspersoneel	12,6	
Totaal	53,50	

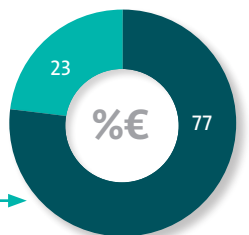
Inkomsten x 1000 € in 2016

KNAW basisfinanciering, inclusief huisvesting	3316	
Onderzoekssubsidies	502	
Extern gefinancierd onderzoek	2069	
Overig/correctie	-10	
Totaal	5877	

Uitgaven x 1000 € in 2016

Personeel	4739	
Overig	1465	
Totaal	6258	

- Verhoging van het aantal gehonoreerde aanvragen in de tweede geldstroom, door een betere ondersteuning (in samenwerking met IXA en de Faculteit der Geesteswetenschappen van de UvA) en vanuit een weloverwogen strategie;
- Ontwerpen van een meerjarig strategisch personeelsplan, gebaseerd op goed werkgeverschap, zowel met het oog op versterking van de expertise en kwaliteit en het creëren van ruimte voor jonge onderzoekers, als vanuit de noodzaak van stabilisering van de financiële situatie;
- Ontwikkelen programma visiting fellows bij Onderzoek, waar mogelijk ook bij Collecties & Diensten;
- Versterking bedrijfsvoering in de breedste zin van het woord, in samenwerking met de KNAW en het KNAW Humanities Cluster.

Waar het gaat om de versterking van de programmatische lijnen Oorlog & Samenleving en Genocidestudies is het streven een scherpere internationale en nationale positionering door:

- Versterking van de expertise, met name op het terrein van Comparatieve Genocidestudies;
- Gerichte internationale en nationale samenwerking, met de ambitie uit te groeien tot belangrijke *hub* op deze onderzoeksterreinen;
- Het ontwikkelen van een meerjarige onderzoeksagenda.

Wat het maatschappelijk onderzoek betreft zal het instituut blijven investeren in onderzoek dat zowel maatschappelijk relevant als wetenschappelijk vernieuwend is, met het uitdrukkelijke doel de resultaten een plek te geven in het nationale én internationale debat. Daarvoor wordt een strategische agenda voor maatschappelijk onderzoek opgesteld en actieve samenwerking gezocht met maatschappelijke partijen.

Ten slotte zal het NIOD zijn rol als kenniscentrum – gekoppeld aan de collectiehoudende functie – vernieuwen, vanuit de wetenschap dat het speelveld sterk verandert. Vorm, toegang en context van beschikbare data worden, onder invloed

van de voortschrijdende digitalisering, op geheel nieuwe wijzen benaderd en geapprecieerd. Die ontwikkelingen vragen om het uitbouwen van de digitale infrastructuur en dienstverlening van het instituut, met het doel een gecontextualiseerde toegang te bieden tot alle relevante erfgoedcollecties m.b.t. de Tweede Wereldoorlog, met daarin EHRI en het NOB verankerd – waar mogelijk in samenwerking met andere geesteswetenschappelijke instituten, in het bijzonder het IISG. De eerste belangrijke stappen daartoe zijn al in 2017-2018 gezet.

Samenvatting SEP-evaluatie¹

Beoordeling

Wetenschappelijke kwaliteit: score 2

Over het algemeen is de kwaliteit van het onderzoek zeer goed, hoewel er variaties in kwaliteit en internationale impact zijn. Het Genocide-programma lijkt het meeste focus en ambitie te hebben waarbij de onderzoekers als groep samenwerken aan theorievorming. De commissie waardeert de nieuwe koers van het management waarbij alle onderzoeksgroepen aangemoedigd worden om op deze manier te werken. Het NIOD heeft een sterke traditie van het organiseren van maatschappelijk onderzoek en publieke geschiedenis met behulp van rigoureuze wetenschappelijke methoden, maar het instituut zou dit explicieter kunnen maken. Het lijkt nodig om beleid te ontwikkelen ten aanzien van publicatienormen, voertaal en andere kwesties die de impact van de output van het NIOD beïnvloeden. Ook de rol in nationale en internationale onderzoeksnetwerken behoort tot de wetenschappelijke output van het NIOD. De integratie van collectie

¹ Samenvatting van de instituuzevaluatie op basis van het Standard Evaluation Protocol. De drie evaluatiecriteria – *research quality, societal relevance, viability* – werden in kwantitatieve en kwalitatieve termen beoordeeld (score 1: world leading/excellent; score 2: very good; score 3: good; score 4: unsatisfactory). De onderwerpen *PhD-programmes, research integrity en diversity* werden alleen in kwalitatieve termen beoordeeld. Tevens beantwoordde de evaluatiecommissie enkele vragen geformuleerd door het KNAW-bestuur; een generieke vraag betrof de meerwaarde van het instituut in de nationale context en zijn internationale positie.

en onderzoek dat kenmerkend is voor NIOD leidt tot kruisbestuiving tussen beide aspecten en draagt op een positieve wijze bij aan de output. NIOD heeft beperkt ervaring met het instellen van lange termijn strategische doelstellingen. Hoewel de commissie waardering heeft voor de wijze waarop het nieuwe management de ambities heeft geschetst in de *Strategische Agenda 2017-2021*, concludeert de commissie tegelijkertijd dat deze ambities nu nog tamelijk breed gedefinieerd zijn. NIOD-onderzoekers zijn zeer succesvol in het verwerven van derde geldstroom subsidies maar zijn minder succesvol als het gaat om het verkrijgen van persoonsgebonden subsidies uit de tweede geldstroom. De commissie is van mening dat NIOD in dit opzicht ambitieuzer kan en moet zijn om zijn ambities te realiseren.

Maatschappelijke impact: score 1

De lange traditie van het NIOD op het gebied van maatschappelijk onderzoek, de hoge zichtbaarheid en de positie van morele autoriteit dragen er allemaal toe bij dat het NIOD een 'virtueel' monopolie heeft op de omgang met het nationale publiek in zijn onderzoeksdomeinen. Dit wordt wellicht soms als te vanzelfsprekend beschouwd en verdient daarom meer zelfreflectie. De relevantie van het instituut voor de samenleving blijft niet beperkt tot de rol van het NIOD als expertisecentrum. In alle drie de programma's vond de commissie opmerkelijke voorbeelden van zeer relevant maatschappelijk werk, niet alleen op nationaal niveau, maar in toenemende mate ook internationaal. De commissie beschouwt de maatschappelijke relevantie van het onderzoek als een van de onderscheidende kenmerken van het NIOD. De productiviteit in termen van maatschappelijke output is aanzienlijk. Het werk is niet alleen van zeer goede kwaliteit, maar heeft ook een duidelijke impact op de samenleving. Een goede indicator van het feit dat het werk van het NIOD aan een bestaande behoefte voldoet, is het grote aantal projecten in opdracht van derden. In de NIOD-activiteiten met maatschappelijke impact is het publiek niet uitsluitend ontvanger van kennis, maar ontwikkelt het NIOD ook een meer dynamische relatie met het publiek. De commissie beveelt aan om deze visie op het betrekken van het publiek verder te ontwikkelen en te expliciteren en constateert dat het hierbij gaat om methodologische innovatie.

Toekomstbestendigheid: score 3

Gedurende de evaluatieperiode is het NIOD geconfronteerd met diverse moeilijkheden in de organisatie. De financiële situatie is precair vanwege de disbalans tussen structurele en tijdelijke financiering, en het toenemende beslag dat collecties en diensten leggen op het budget. Om de gestelde ambities te realiseren, kan en moet het NIOD uitbreiden. Het instituut zou precieze ambities moeten ontwikkelen en zorgvuldig in kaart brengen welke weg leidt naar de realisatie van deze ambities. Een deel van dat proces zou een verdere professionalisering van procedures moeten zijn. Van bijzonder belang zijn maatregelen om de inkomsten uit externe financiering te vergroten, het ontwikkelen van HRM-beleid dat meer flexibiliteit mogelijk maakt en groei te accommoderen. De herstructurering die plaatsvond in 2017 lijkt positieve energie te hebben gecreëerd. De nieuwe kernteams vormen een effectieve manier om meer focus, synergie en methodologische innovatie te creëren. Onder de nieuwe directeur heeft het NIOD een begin gemaakt met een verdere professionalisering. De koers die door de directeur en het managementteam is uitgezet is duidelijk en heeft de support van het personeel. De commissie is van mening dat deze recente ontwikkelingen aanleiding geven tot optimisme. Een van de grootste lange termijn uitdagingen betreft het feit dat de collectie veelal verbonden is aan een specifieke periode en een geografisch gebied, terwijl onderzoek in toenemende mate niet wordt gelokaliseerd in de ruimte en tijd. Het proces van 'thinking the future' zou nu al in gang moeten worden gezet.

Door de recente problemen is het NIOD achterop raakt bij andere KNAW-instituten met betrekking tot digital humanities. De commissie waardeert het bewustzijn van de noodzaak om, in nauwe samenwerking met de andere instituten, verloren tijd in te halen.

PhD-programma's, integriteit en diversiteit

Promovendi zijn over het algemeen tevreden. De commissie ondersteunt de ambitie van het NIOD om zijn PhD-programma uit te breiden, maar is van mening dat een versterking van het programma daarbij een vereiste is. De commissie is het ermee eens dat het goed zou zijn als KNAW en NWO afspraken

zouden maken met de VSNU over het ontbreken van financiële compensatie voor het (co-) leveren van PhD's.

De commissie is tevreden over het bewustzijn van de vele facetten van het omgaan met onderzoek gegevens van het soort waar NIOD-onderzoekers mee omgaan. Er zijn geen problemen met de onderzoekintegriteit gemeld.

Wat betreft gender en leeftijd lijkt het instituut het redelijk goed te doen. Wat etnische en nationale achtergrond betreft, is het personeel van het NIOD (veel) minder representatief dan de Nederlandse bevolking als geheel. De commissie was verheugd te vernemen dat het instituut hoopt binnenkort een diversiteitscharter te ontwikkelen en te implementeren.

Over de extra vragen van het KNAW-bestuur

Nationale en internationale positie

Zowel het NIOD als geheel als de individuele medewerkers genieten een zeer goede academische reputatie. Het NIOD is goed ingebed in nationale, Europese en mondiale wetenschappelijke netwerken. De waarde van de collecties en diensten van het instituut wordt duidelijk erkend door wetenschappers wereldwijd. Een onderwerp dat de commissie uitgebreid heeft besproken, is of het NIOD toegevoegde waarde heeft als een apart instituut dat de rollen van een collectiebeheerder, kenniscentrum en onderzoeksorganisatie combineert. De commissie is van mening dat het antwoord op die vraag bevestigend is.

Kennisbenutting en open access

De maatschappelijke impact van het Societal Research programma is aanzienlijk en het instituut fungeert als een kernkenniscentrum, zowel op nationaal als op internationaal niveau. Maatschappelijk onderzoek van het NIOD is lovenswaardig vanwege de samenwerking met maatschappelijke partners en de veelbelovende manieren waarop dit onderzoek put uit enthousiaste samenwerking van het grote publiek.

Aanbevelingen

De commissie doet onder meer de volgende aanbevelingen:

- Ontwikkel doelen op het niveau van het instituut, programma's en medewerkers voor de belangrijkste prestatie indicatoren zoals aantal en soort publicaties, subsidieaanvragen, contractonderzoek en *out-reach*-activiteiten.
- Ontwikkel procedures voor interne feedback over, in het bijzonder, niet-*peer-reviewed*-onderzoeksresultaten en subsidieaanvragen en zorg voor goede ondersteuning hierbij.
- Ontwikkel een samenhangende, toekomstgerichte missie die de unieke kenmerken van het instituut zichtbaar maakt en waarin proactief wordt gereflecteerd op de veranderingen die noodzakelijk zijn.
- Ontwikkel op basis van die missie een groeistrategie die de verdien capaciteit van het instituut op het gebied van externe onderzoeksfinanciering veerkrachtiger maakt.
- Ontwikkel als onderdeel van die missie een langetermijnvisie op de toekomstige rol van het NIOD als kenniscentrum in relatie tot de collecties.

Respons van de directeur

De directeur spreekt zijn dank uit aan de commissie voor de oprechte belangstelling en het scherpe oog voor de unieke positie en het belang van het NIOD, zowel nationaal als internationaal en zowel binnen als buiten de academische wereld. De directeur erkent dat er in de afgelopen jaren relatief weinig persoonsgebonden subsidies zijn verworven maar stelt dat de inkomsten vanuit de derde geldstroom aanzienlijk waren. Verwerving van deze inkomsten vraagt om minstens zoveel inspanningen. Het NIOD zal echter ook de inspanningen om subsidies uit de tweede geldstroom te verwerven verhogen. Wat betreft de toekomstbestendigheid van het NIOD merkt de directeur op dat het van belang is om de balans te vinden tussen de vaste lump sum en tijdelijke financiering, ook in het HR-beleid. Om de positie van het NIOD te versterken, zullen samenwerkingsverbanden met academische partners maar ook met bijvoorbeeld andere archiefinstellingen worden uitgebouwd. Wat betreft het feit dat de collectie primair gericht is op een bepaalde tijd en plaats terwijl het onderzoek dat niet (meer) is, merkt de directeur op dat de rond deze collecties opgebouwde kennis en expertise in de praktijk zeer goed overdraagbaar en toepasbaar zijn waar het gaat om andere thema's en onderzoeksperioden.

Samenvatting bestuurlijke reactie

Het bestuur bedankt de commissie voor haar werk en de nuttige aanbevelingen. Gedurende de evaluatieperiode heeft het instituut grote organisatorische veranderingen ondergaan. In dat licht bezien, zijn de scores van de commissie fair en constructief te noemen. Het bestuur is het met de commissie eens dat samenwerking en theorieontwikkeling, zoals reeds plaatsvindt binnen een van de twee onderzoeksgroepen, instituutbreed navolging verdient. Ook onderschrijft het bestuur de conclusie dat het instituut meer (internationale) impact kan genereren door een publicatiestrategie te ontwikkelen. Het bestuur onderschrijft ook de aanbeveling om in te zetten op het verwerven van meer persoonsgebonden tweede geldstroom subsidies en om meer aansluiting te zoeken bij de Nationale Wetenschapsagenda. Het bestuur is verheugd over de conclusie dat het werk van het NIOD niet alleen uitzonderlijk maatschappelijk relevant is maar ook vooroploopt wanneer het gaat om *citizen science*. De relatie tussen het collectiebeheer en het onderzoek verdient inderdaad aandacht, evenals de digitalisering in samenwerking met het KNAW Humanities Cluster. De recente ontwikkelingen binnen het NIOD leiden er evenwel toe dat het bestuur vertrouwen heeft in de toekomstbestendigheid van het instituut.